

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»
Факультет природничих наук
Кафедра географії та природознавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Основи регіоналістики»

Освітня програма Географія

Спеціальність 106 Географія

Галузь знань 10 Природничі науки

Затверджено на засіданні кафедри географії та природознавства
Протокол № 1 від “15” вересня 2020 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Компетентності
5. Результати навчання
6. Організація навчання курсу
7. Система оцінювання курсу
8. Політика курсу
9. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Основи регіоналістики
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Викладач (-і)	доцент Сливка Роман Радославович
Контактний телефон викладача	+380503745575
E-mail викладача	roman.slyvka@pnu.edu.ua romanslyvka@i.ua
Формат дисципліни	Вибіркова
Обсяг дисципліни	6 кредитів ECTS, 180 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/
Консультації	2 години, щотижня
2. Анотація до курсу	
<p>Дисципліна «Основи регіоналістики» є вибірковою навчальною дисципліною для студентів спеціальності 106 Географія. У начальному курсі викладені теоретичні та методичні підходи аналізу територіальної організації регіонів, географічні основи розробки регіональних стратегій і програм соціально-економічного розвитку. Обговорюються питання регіоналізації країни, регіонального розвитку і регіональної політики, реформування адміністративно-територіального устрою України, розроблення регіональної геодемографічної політики, надано порівняльний аналіз рівнів соціально-економічного розвитку регіонів і якості життя населення, планування територій регіонів, формування національної та регіональних екологічних мереж, розроблення стратегій, планів і програм соціально-економічного розвитку регіонів і міст, природоохоронної діяльності і екологічного захисту населення.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Метою викладання дисципліни «Основи регіоналістики» є: формування в студентів уявлення про концепцію раціональної територіальної організації суспільства.</p> <p>Основними завданнями навчальної дисципліни «Основи регіоналістики» є:</p> <ul style="list-style-type: none"> – оволодіння теоретичними знаннями з дисципліни; – вільне володіння базовими поняттями територіальної організації суспільства; – оволодіння методами описового, картографічного, статистичного, графічного, порівняльно-географічного та ін. методів опрацювання економіко- і соціально-географічних баз даних; – ознайомитися із геоплануванням – конструктивним напрямком в сучасній географії. 	
4. Компетентності	
<ul style="list-style-type: none"> - Набуття гнучкого мислення, відкритість до застосування знань з природничих дисциплін та компетентностей в широкому діапазоні можливих місць роботи та повсякденному житті; - Здатність побудувати ефективну систему інформаційних ресурсів, необхідну для 	

формування інформаційно-правової основи прийняття управлінських рішень у сфері регіонального розвитку, природокористування і охорони природи; формування умінь на основі отриманої інформації формувати комплексні аналітичні висновки; здатність інтерпретувати, систематизувати, критично оцінювати і використовувати отриману інформацію в контексті управлінського завдання або проблеми, що вирішується;

- Здатність розв'язувати широке коло проблем та задач шляхом розуміння їх фундаментальних основ та використання як теоретичних, так і експериментальних методів;
- Здатність описати широке коло географічних об'єктів та явищ, починаючи від глобальних та закінчуючи процесами, що відбуваються на мікрорівні (фацій, елементарних суспільно-географічних систем).

5. Результати навчання

- Поглиблені знання географічних та геоecологічних принципів раціонального природокористування й охорони природи, здатність планувати, організувати та реалізувати оптимізаційні заходи в практичній діяльності;
- Здатність використовувати теоретичні знання з методології наукової творчості та практичні навички з організації наукових досліджень для професійної науково-дослідної діяльності;
- Здатність ставити мету та формувати завдання конкретного наукового дослідження спрямованого на вирішення завдань оптимізації природокористування та розміщення продуктивних сил;
- Готовність до вирішення конкретних прикладних проблемних завдань.

6. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	32
практичні	28
самостійна робота	120

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
5	106 Географія	3	вибірковий

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
Тема 1. Регіональні аспекти територіальної організації суспільства. 1. Територіальна організація як наскрізний принцип життєдіяльності населення.	Лекція/ Практична робота 1	Тестові завдання/ захист практичної роботи/ 2	3	Згідно розкладу

2. Регіоналізація – головна складова територіальної організації населення і господарства.				
Тема 2. Регіоналізація України і регіональна політика. 1. Базові поняття: регіон, регіоналізація, регіональна економіка, регіональна політика. 2. Досвід регіоналізації України. 3. Суспільно-географічні складові регіоналізації країни.	Лекція/ Практична робота 2	Тестові завдання/ захист практичної роботи/ 2	3	Згідно розкладу
Тема 3. Природно-ресурсний потенціал. Територія. Географічне положення. 1. Природно-ресурсний і біосферний потенціал регіонів. 2. Територія як універсальний географічний ресурс. 3. Демографічна ємність території. 4. Потенціал географічного положення регіонів.	Лекція/ Практична робота 3	Тестові завдання/ захист практичної роботи/ 2	3	Згідно розкладу
Тема 4. Проблеми становлення державної та регіональної демографічної політики. 1. Нові підходи до управління демографічним розвитком країни. 2. Методи формалізації та параметризації якісних характеристик геодемографічних процесів. 3. Структурно-вікові деформації у регіональних геодемографічних процесах. 4. Становлення державної демографічної політики в Україні. 5. Методологічні	Лекція/ Практична робота 4	Тестові завдання/ захист практичної роботи/ 2	3	Згідно розкладу

принципи і засади регіональної геодемографічної Політики.				
Тема. 5. Структура господарства регіонів. 1. Структура господарства: зміст і функції поняття. 2. Структура господарства. Основні економічні пропорції.	Лекція/ Практична робота 5	Тестові завдання/ захист практичної роботи/ 2	4	Згідно розкладу
Тема. 6. Галузева структура господарства регіонів. 1. Загальна схема галузевої структури господарства. 2. Галузева рубрикація промисловості, сільського господарства, транспорту.	Лекція/ Практична робота 6	Тестові завдання/ захист практичної роботи/ 2	3	Згідно розкладу
Тема. 7. Функціональна структура господарства регіонів. 1. Складові функціональної структури регіональних господарських комплексів. 2. Систематика господарства за енерговиробничими циклами. 3. Міжгалузеві комплекси. 4. Структурування господарства за видами економічної діяльності.	Лекція/ Практична робота 7	Тестові завдання/ захист практичної роботи/ 2	4	Згідно розкладу
Тема. 8. Спеціалізація господарства. Частина 1. 1. Зміст поняття «спеціалізація господарства». 2. Табличні методи визначення спеціалізації господарства: традиційні підходи.	Лекція/ Практична робота 8	Тестові завдання/ захист практичної роботи/ 2	3	Згідно розкладу
Тема 9. Спеціалізація господарства. Частина 2. 1. Визначення спеціалізації господарства методами коефіцієнтів: нові підходи.	Лекція/ Практична робота 9	Тестові завдання/ захист практичної роботи/ 2	4	Згідно розкладу

2. Методика аналізу спеціалізації регіонів за В. Айзардом.				
Тема 10. Форми суспільної та територіальної організації виробництва. 1. Схеми галузевого і територіального управління економікою. 2. Форми суспільної організації виробництва. 3. Форми територіальної організації виробництва. 4. Територіальна організація промисловості.	Лекція/ Практична робота 10	Тестові завдання/ захист практичної роботи/ 2	4	Згідно розкладу
Тема 11. Регіональні відміни рівнів соціально-економічного розвитку. 1. Рівні економічного розвитку регіонів. 2. Регіональні відміни у якості життя населення. 3. Рівень життя та бідності населення.	Лекція/ Практична робота 11	Тестові завдання/ захист практичної роботи/ 2	4	Згідно розкладу
Тема 12. АТУ України та її регіоналізація. 1. Адміністративно-територіальний поділ країни і його недоліки. 2. Адміністративно-територіальний устрій України: історико-географічний огляд. 3. Напрямки і механізми вдосконалення адміністративнотериторіального устрою України. 4. Суспільно-географічні концепції та підходи у дослідженні адміністративно-територіального устрою.	Лекція/ Практична робота 12	Тестові завдання/ захист практичної роботи/ 2	4	Згідно розкладу
Тема 13. Планування територій регіонів. 1. Геопланування – конструктивний напрям сучасної географії. 2. Генеральна схема планування території України. 3. Цільові настанови	Лекція/ Практична робота 13	Тестові завдання/ захист практичної роботи/ 2	4	Згідно розкладу

геопланування регіонів. 4. Методичні засади геопланування регіонів.				
Тема 14. Концептуальні основи екологічної безпеки регіонів. 1. Територіальна організація і екологічна безпека суспільства. 2. Загальні принципи регіональної еколого-економічної політики.	Лекція	2		Згідно розкладу
Тема 15. Історико-географічна і культурно-географічна регіоналістика 1. Теорія і методи дослідження культурних ландшафтів. 2. Дослідження культурних ландшафтів.	Лекція	2		Згідно розкладу
Тема 16. Стратегія розвитку Івано-Франківської області. 1. Місія і візія розвитку. 2. Соціально-економічний профіль регіону. 3. SWAT-аналіз. 4. Стратегії і підстратегії розвитку.	Лекція/ Практична робота 14	Тестові завдання/ захист практичної роботи/ 2	4	Згідно розкладу
7. Система оцінювання курсу				
Загальна система оцінювання курсу	максимально 50 балів студент отримує під час проведення практичних занять; ще 50 балів студент отримує за складання екзамену.			
Вимоги до письмової роботи	екзаменаційний білет містить 50 тестових завдань. Вага 1 питання – 1 бал.			
Практичні заняття	Кожне практичне/семінарське заняття оцінюється в 5 балів, 10 балів студент може отримати за оформлення і презентацію індивідуального завдання. Без захисту індивідуальної роботи студент не допускається до здачі екзамену. Повторна перездача відбувається за умови, що студент набрав менше 25 балів за екзаменаційне тестування. Вага практичних занять - 80 % від оцінки допуску.			
Умови допуску до підсумкового контролю	Під час навчання на практичних заняттях отримати не менше 25 балів, а також,			

	обов'язково захистити 3 індивідуальні роботи країнознавчого характеру згідно обраної тематики (Суспільно-географічна характеристика держав світу). Вага індивідуальної роботи - 20% від оцінки допуску.
Підсумковий контроль, форма	Екзамен в кінці семестру, комбінований
Програмові вимоги для складання екзамену з дисципліни	https://d-learn.pnu.edu.ua/

8. Політика курсу

Всі аудиторні та самостійні заняття проводяться з дотриманням етичних стандартів професії.

Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в онлайн формі за погодженням із викладачем дисципліни.

Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час підготовки практичних завдань в процесі заняття. Забороняється добровільна передача інформації між студентами під час екзамену чи практичних робіт.

Політика щодо академічної доброчесності

Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатів навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням: «Положення про запобігання академічному плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»» https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/02/%D0%9D%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B7%E2%84%96627_27.09.2018.pdf.

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

В Університеті діють морально-етичні принципи та правила поведінки викладачів і студентів, яких слід дотримуватися у своїй діяльності, прописані в Кодексі честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» <https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/02/%D0%9A%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D1%81.FR12.pdf>

Політика щодо перекладання змістових модулів та оскарження оцінювання

Ліквідація академічної заборгованості, перекладання змістових модулів та оскарження результатів оцінювання проводиться згідно порядку прописаного в «Порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ “Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника” (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019)» <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2019/11/PORYaDOK-Orhanizatsii-Ta-Provedennia-Otsiniuvannia-Uspishnosti-Studentiv-Prykarpatskoho-Natsionalnoho-Universytetu-Im.-Vasyliya-Stefanyka.pdf>

Участь в опитуванні (анкетуванні)

По завершенні вивчення курсу здобувачі вищої освіти мають можливість пройти опитування у системі Центру дистанційного навчання та моніторингу освітньої діяльності <https://d-learn.pnu.edu.ua/> щодо удосконалення якості навчання. Анкета носить анонімний характер і включає 10 запитань, відповіді на них будуть використовуватися лише в узагальненому вигляді.

Заповнення анкет є важливою складовою навчальної активності студентів, що дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати їх пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни.

9. Рекомендована література

Основна:

1. Аванесова Н. Е. Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка [Текст] : підручник / Н. Е. Аванесова ; Харків. нац. ун-т буд-ва та архітектури. - Харків : Щедра садиба плюс, 2015. - 223 с
2. Дністрянський М.С. Політична географія України: навчальний посібник / М.С. Дністрянський. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2014. – 348 с.
3. Заставецька Л. Б. Системи розселення і геопросторові проблеми вдосконалення адміністративно-територіального устрою України [Текст] : монографія / Л. Б. Заставецька ; [наук. ред. Шаблій О. І.] ; Терноп. нац. пед. ун-т ім. Володимира Гнатюка. - Т. : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. - 331 с.
4. Мезенцев К. В. Суспільно-географічне прогнозування регіонального розвитку [Текст] : монографія / К. В. Мезенцев ; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. - К. : ВПЦ "Київський університет", 2005. - 253 с.
5. Сонько С.П., Кулішов В.В., Мустафін В.І. Ринок і регіоналістика: навчальний посібник. – Київ, 2002. – 408 с.
6. Топчієв О.Г., Мальчикова Д.С., Яворська В.В. Регіоналістика: географічні основи регіонального розвитку і регіональної політики. Навч. посіб. / О. Г. Топчієв, Д. С. Мальчикова, В. В. Яворська. – Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. – 372 с.

Допоміжна:

1. Територіальний розвиток і регіональна політика. Стратегування регіонального розвитку на засадах смарт-спеціалізації: наукова доповідь / наук. ред. д.е.н., проф. Сторонянська І.З. Львів, ІРД НАНУ. 2020. 141 с.

2. Стратегія розвитку Івано-Франківської області до 2027 року [Електронний ресурс] // Законодавство України. – 2004. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.if.gov.ua/news/47474>

3. Методологія планування регіонального розвитку в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://cg.gov.ua/web_docs/1/2014/11/docs/Methodology_of_RD_planning.pdf

4. Зверяков М. І., Кухарська Н. О., Клевцевич Н. А., Шараг О. С. Стратегування регіонального розвитку: теорія, методологія, концепція: монографія / Одеський національний економічний університет МОН України — Одеса : Атлант ВОІ СОІУ, 2019. — 241 с.

Викладач:

Сливка Р.Р.